

МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARDA CHET-TILI O'QITISHNING ILMIIY PEDAGOGIK ASOSLARI

Ibodullayeva Dildora Elmurod qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabasi

Telefon: +998 996149904

Shomurotov Ulugbek Melikboboyevich-

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

o'qituvchi u.shomurotov@dtpi.uz

+998915107420

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini yoshligidan yaxshi o'rgatilishi, ularda shu tilni organishning har bir metodikasini yaxshi rivojlantirishning o'ziga xosligi va uslubi kiritilgan, va bu uslubni ingliz tilida LEARNING STYLES deb atalishi va qanday qo'llashi haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: Visual, pedagogika, bilim, ko'nikma, malaka, lug'at

Абстрактный. В этой статье представлена информация о том, как хорошо обучать детей дошкольного возраста английскому языку с раннего возраста, об уникальности и стиле развития каждого метода организации этого языка, а также о том, как использовать этот стиль в английском языке в качестве СТИЛЕЙ ОБУЧЕНИЯ.

Ключевые слова: Визуальное, педагогика, знания, умения, умения, словарный запас.

Abstract. This article provides information on how to teach preschool children English well from a young age, the uniqueness and style of developing each method of organizing this language, and how to use this style in English as LEARNING STYLES.

Key words: Visual, pedagogy, knowledge, skills, skills, vocabulary

Kirish. Psixologlarning fikricha, bolalar kattalarga nisbatan tilni tez va oson o'zlashtiradilar. Bolalarda til o'rganishga bolgan tabiiy moyillik, ularda taqlid qilish xususiyati kuchli ekanligi, kattalarga qaraganda bolalar vaqtining ko'pligi buning asosiy sabablaridandir. Vatanimiz mustaqillikka erishgandan so'ng mamlakatimizda chet tillarini o'rganishga katta e'tibor berib kelinmoqda. Jumladan, 2012-yil 10-dekabrda qabul qilingan «Chet tillarini o'rganish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori hamda 2013-2014-o'quv yilidan boshlab umumta'lim maktablarining birinchi sinflarida xorijiy tillarni uzluksiz o'rgatishning joriy etilishi buning isbotidir. Shu sababli yurtimizda ta'limga va chet tillarini organish va oqitishga katta e'tibor qaratilmoqda. Xo'sh, tillarni qanday qilib

bolalarga oson o'rgatish mumkin? Olimlarning ta'kidlashicha, kattalarga qaraganda bolalarda eslab qolish qobiliyati ancha tez va samarali bo'lar ekan. Men bõlajak pedagog sifatida tilni oson õrgatish uchun bolani majburlab emas, yoshligidan chet tillarini organishiga qiziqish uygotish kerak deb. õylayman. Bunda ustozlarning roli ham katta. Har bir pedagog bola bilan ishlaganda, nafaqat pedagog balki psixolog ham bõlishi kerak. Chunki tashqi muhitning va atrofdagilarning ta'siri bola onggiga tez ta'sir qiladi va siz qanday yo'nalish ko'rsatsangiz u o'sha yoldan boradi. Bola yosh niholga o'xshaydi, siz uni hali yoshligida qay tomonga yo'naltirsangiz u õsha tomonga qarab o'sadi, aksincha uni o'sishi uchun yaxshi muhit, atmosfera yaratmasdan uni egib qõsangiz u o'sishdan to'xtaydi yoki kelajakda soyasida insonlarni rohatlantira olmaydigan, yaxshi meva bermaydigan, ildizi nimjon, ko'rimsiz bir daraxt bõlib qoladi. Bolalarga ingliz tilini yoshligidan yaxshi õrgatishni istasak, ularda shu tilni õrganishning har bir metodikasini yaxshi rivojlantirishimiz kerak. Va biz ularni ingliz tilida LEARNING STYLES deb ataymiz.

•Auditory Kinesthetic Read and write Visual- bunda oquvchi tillarni ko'rish qobiliyati orqali õrganadi. Bu qanday boladi? Ya'ni (u õzi o'rganayotgan tilda berilgan narsalarning nomlari bilan birgalikda rasmlarda, vediolarda kõrish orqali) Auditory- bu uslub orqali siz chet tillarini eshitib organasiz. Ya'ni (siz organayotgan yoki organmoqchi bõlgan tilda ijro etilgan musiqalar, kinolar, multafilmlar bilan) Kinesthetic- bu uslubda siz kõproq teginish, his qilish va sezgi organlaringiz orqali organasiz. Misol uchun (apple-olma, uning shakli round-dumaloq, ranggi red-qizil, yoki green-yashil). Bundan tashqari, qõl mehnati orqali ham õrgansangiz boladi (Yozish, chizish). Read and Write- õqish va yozish orqali. Bunda oquvchi õzi organayotgan tilda berilgan hikoyalar, maqola, gazetalarni õqish, unda berilgan notanish so'zlarning tarjimai va ularning ma'nolarini lug'at yordamida topib, yozib olish, va uni doimo takrorlab yodlash yo'li bilan o'rganadi. Tillarni o'rganmoqchi bõlsak, bizda uslublar juda kop, aslida. Faqat biz ularni õz õrnida to'g'ri qo'llay bilishimiz kerak. Ba'zi odamlarda yuqorida qisqacha keltirib o'tgan uslublarimning aynan qaysidir birisigina rivojlangan bo'ladi. Va u aynan o'sha uslub orqaligina o'rgana oladi. Misol uchun siz tilni eshitish orqali yaxshi o'rganasiz, vaholangki, agar sizda visual, reading, writing ham yaxshi rivojlangan bo'lsa, sizda imkoniyatlar anchagina kengayadi va eslab qolish ham osonlashadi. Buning uchun bog'cha va maktab yoshidagi bolalarga tillarni o'rgatayotgan paytda, turli xil vediolavhalar, multafilmlar, suratli ish qurollari bilan o'rganish mumkin bo'lgan qiziqarli o'yinlar bilan o'qitish zarur. Ana shunda ularda eshitish, yozish, o'qish ko'nikmalari yaxshi rivojlanadi.

Talabalar voqea yoki his-tuyg'ularni tasvirlash uchun bir nechta so'zlarni o'rganish orqali ular o'z g'oyalari va fikrlarini etkazishda aniq bo'lishi mumkin. mumkin Tushunish o'qishning yakuniy maqsadi bo'lganligi sababli, so'z boyligini rivojlantirishning ahamiyatini oshirib bo'lmaydi. Kuchli so'z boyligi muloqotning

barcha sohalarini yaxshilaydi - tinglash, gapirish, o'qish va yozish bundan mustasno emas. Xulosa qilib aytganda, lug'at va ularni o'rganish biz uchun chet tilini o'rganishda juda muhim masaladir. Chunki har bir tilda so'z har xil talaffuz qilinadi va talaffuzi, yozilishi va hokazolar bilan ona tilimizdan farq qiladi, shuning uchun ham yangi tilni yangi so'zlarsiz o'rganish mumkin emas.

Asosiy qism. Hech birimizga sir emaski, har qanday tilni o'rganishda ham uning so'zlarini bilish muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki, boshqa tilni o'rganayotgan odam uning so'zlarini o'rganmasdan hech narsaga erisholmaydi. Lug'at chet tilini o'qitish va o'rganish uchun zarur bo'lgan eng muhim ko'nikmalardan birini ifodalaydi. Bu o'qishni tushunish, tinglash orqali anglash, gapirish, yozish, imlo va talaffuz kabi boshqa barcha qobiliyatlarni rivojlantirish uchun asosdir.

Bugungi kunda ingliz tili darslarida qo'llaniladigan usullarni tanlashda juda ko'p erkinlik mavjud. Ingliz tili o'quv dasturi ham so'z boyligi, ham grammatik tuzilmalar atrofida tashkil etilgan. Shuning uchun o'qituvchilar odatda so'z boyligini o'rgatish va mashq qilishni talab qilish uchun zarur vaqtga ega. Lug'at endi qo'shimcha sifatida ko'rib chiqilmaydi va demak, o'qituvchilar so'z boyligining ahamiyatini chuqurroq anglaydilar va ayniqsa so'zlarning grammatik tahlilini o'rgatish bilan shug'ullanishadi. Shunga qaramay, hamma bolalar ham bir xil tezlikda harakat qilmaydilar va o'zlarini ravon ifoda etishda ba'zi bir qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin, shuning uchun ingliz tilida gapirish qiyin deb hisoblashlari mumkin. Lug'atni qiyinlashtiradigan yana bir jihat bu ba'zi so'zlarning talaffuzidir. Ma'lum bo'lishicha, ba'zi talabalar ba'zi so'zlarni talaffuz qilish kabi so'z boyligi bilan bog'liq muammolarga duch kelishlari mumkin, quyidagi usullar o'qituvchiga o'quvchilarga yordam berishda yordam berishi mumkin. Ko'p so'z boyligiga ega bo'lish uchun talabalar nafaqat iloji boricha ko'proq so'zlarni o'rganishlari kerak, balki ularni eslab qolishlari kerak, chunki o'rganish eslashdir. Ushbu bir nechta metodlar o'quvchilarga so'zlarni samarali yodlashlariga yordam berish uchun ishlab chiqilgan va o'qituvchilar o'z o'quvchilariga o'rganish jarayonini osonlashtirmoqdalar, o'qituvchi so'z birikmalarini o'qitishda foydalanishi mumkin bo'lgan usullardan biri bu takrorlashdir. Bu so'z boyligini o'rganish va o'qitishda muhim texnikadir. So'zlarni xotirada iloji boricha uzoqroq saqlash uchun takrorlashning o'zi samarasiz bo'ladi, shuning uchun unga ushbu so'zlarning ma'nosini anglash va shu kabi o'rganilgan boshqa so'zlar bilan o'zaro bog'liqlik zarur. Yana bir muhim usul bu yangi o'rganilgan so'zlardan foydalanish. Bu holatda o'qituvchilarning o'mi ham qimmatlidir. Sinf xonasida o'qituvchilar talabalarni iloji boricha ko'proq gapirishga undash va so'z birikmalariga asoslangan mashg'ulotlar va o'yinlarni loyihalashtirish orqali so'z boyligini mashq qilishni talab qilishlari kerak. Lug'at bilan shug'ullanish, o'quvchilarning hayotdagi voqealariga so'z birikmasini qo'llash bilan chambarchas bog'liqdir. Agar talabalar so'zlarni o'zlarining kundalik hayotidagi voqealar bilan bog'lab, so'ngra barcha so'zlarni kiritish mumkin bo'lgan vaziyatni

bajarishga ijozat berib, so'z boyliklarini osonlikcha egallashlari mumkin. Bu sinfda ham, uyda ham bo'lishi mumkin va albatta o'quvchilarning ko'nglini ochadi va ijobiy natijalarga erishadi. Lug'atni o'rganishda ham, o'qitishda ham etiborga olinadigan yana bir usul bu xayol. Bolalarga yangi so'zlarni ularni rasmlari bilan bog'lashga o'rgatsalar, bemaol o'rganishadi. Masalan, agar mavzu sayyohlik agentligi haqida bo'lsa va talabalar xayol qilishni o'rgangan bo'lsalar va binoning rasmini biz qaerga borishni istasak, sayohat haqida ma'lumot olish uchun, ular bu so'zni uzoq vaqt eslarida saqlashlari mumkin. Shunday qilib, talabalar o'rganishlari kerak bolgan so'zlarni tasavvur qilishlari bilan ham eslab qololadilar. Bu o'quv jarayoniga yordam beradi va so'zni uzoq muddatli xotirada saqlaydi.

Xulosa o'rnida shuni takidlab o'tishim lozimki, biz barkamol avlodni, kelajagi buyuk davlatni barpo qilishni istasak, avvalo yoshlarimizni, beg'ubor bolajonlarimizni yaxshi bilim olishlari uchun ustoz sifatida, ota-ona sifatida bor kuchimizni sarflashimiz, ularga yaxshi ta'lim berishimiz kerak. Ayniqsa, chet tillarini mukammal o'rganishlari va u bilimni chet davlatlarida, siyosiy konfrensiyalarda keng tadbiq qilishidakeng imkoniyat yaratishini hisobga olgan holda. Va ular biz bergan bilim va malakalar evaziga yorqin kelajakka erishishlari, bu kelajak bilan kelajagi buyuk davlat yaratishda o'z hissalarini qo'shishlari mumkin. Zero, har qanday yaxshi bilim boylikdan qimmatdir. Bugungi davr soat sayin o'zgarib bormoqda. Shunga mos ravishda biz ham yosh avlodlarni turli dunyoviy va diniy bilimlar bilan qurollantirishimiz kerak. Bollarga chet- tillarini o'rgatishimizdan maqsad esa ertangi kunda ularning hayotiy faoliyatida juda kerakli bo'ladi. Chunki ular turli mamlakat odamlari bilan muloqotda bo'lishadi. Ular bilan muloqotga kirishishda esa chet-tillarini o'rganishning ahamiyati juda kattadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Cottrell, S. (2013) *The Study Skills Handbook*. Hampshire: Palgrave.
2. British Council. (2016) *English for Academics 1 and 2nd*. British Council.
3. Duff, Alan. Translation. Oxford: Oxford University Press, 1989.
4. *How to Teach English*. Jeremy Harmer, Longman 1998
5. *How to Teach Grammar*. Scott Thornbury, Longman 1999.
5. Barnhart, Clarence Lewis (ed.) (1968). *The WorldBookDictionary*. Chicago: Thorndike-Barnhart, OCLC 437494
6. Melikboboyevich, S. U. (2024). BOSHLANG'ICH SINFLARDA XORIJIY TILLARNI O'QITISHNING USULLARI. *Journal of new century innovations*, 50(3), 18-21.
7. Melikboboyevich, S. U. (2024). INGLIZ TILINI O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA O'QITISHNING AHAMIYATI. *Journal of new century innovations*, 50(3), 14-17.

8. SHERzodovna, S. J., & Melikboboyevich, S. U. (2024). МАКТАБГАЧА ТАРБИЯ YOSHIDAGI BOLALARDA CHET TILI O'QITISHNING ILMIY PEDAGOGIK ASOSLARI. *Journal of new century innovations*, 50(3), 22-24.
9. Melikboboyevich, S. U. (2024). PEDAGOGIKA TA'LIM YO'NALISHIDA CHET TILLARINI O'QITISHNING AHAMIYATI. *Journal of new century innovations*, 50(3), 10-13.
10. Abdimalikovna, M. Y., & Melikboboyevich, S. U. (2024). INGILIZ TILINI ORTA TALIM MAKTABLARIDA OQITISHDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI YOLLARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 42(3), 76-79.
11. Melikboboyevich, S. U. (2024). CHET TILI FANLARINI O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA O'QITISHNING INNAVATSION MATODLARIDAN FOYDALANISH. *TADQIQOTLAR. UZ*, 33(2), 161-164.
12. Melikboboyevich, S. U. (2024). МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARDA CHET-TILI O'QITISHNING ILMIY PEDAGOGIK ASOSLARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(1), 23-27.